

**FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN**

Januar 2020

**Rigsrevisionens notat om
beretning om**

undervisningen på universiteterne

Opfølgning i sagen om undervisningen på universiteterne (beretning nr. 16/2011)

10. januar 2020

RN 1402/20

1. Rigsrevisionen følger i dette notat op på sagen om undervisningen på universiteterne, som blev indledt med en beretning i 2012. Vi har tidligere behandlet sagen i notat til Statsrevisorerne af 11. februar 2013 og 27. november 2015.

Konklusion

Rigsrevisionen konstaterer, at der har været en stigning i antallet af undervisnings- og vejledningstimer på universiteterne, og at Uddannelses- og Forskningsministeriet som led i sit ressorttilsyn følger timetal og forskerdækning af undervisningen, ligesom ministeriet har indsamlet og offentliggjort data om universiteternes forskerdækning siden 2014. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionen baserer konklusionen på følgende:

- Der har været en stigning i det gennemsnitlige antal undervisnings- og vejledningstimer på alle hovedområder, og i 2018 identificerede Uddannelses- og Forskningsministeriet i sin screening 5 bacheloruddannelser med få timer, hvilket er et markant fald siden 2017, hvor der blev identificeret 30 bacheloruddannelser og 21 kandidatuddannelser med få timer.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet har siden 2014 indsamlet og offentliggjort data om universiteternes forskerdækning, og den samlede gennemsnitlige forskerdækning på landets universiteter har været uændret på ca. 83 % i perioden 2015-2019. Ministeriet har ført tilsyn med timetal og forskerdækning og på den baggrund taget initiativ til at drøfte forskerdækning med udvalgte universiteter. I 3 af de 8 strategiske rammekontrakter med universiteterne er der opstillet indikatorer for forskerdækning. Det gælder ITU, DTU og SDU.
- Universiteternes arbejde med at sikre forskningsbaseret uddannelse vurderes i en institutionsakkreditering, og flere universiteter har iværksat initiativer relateret til forskerdækning for at opnå en positiv institutionsakkreditering, idet de i første omgang havde opnået en betinget positiv institutionsakkreditering. Det gjaldt bl.a. AU, AAU, CBS, KU og ITU.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

Forkortelser for universiteterne

KU: Københavns Universitet
AU: Aarhus Universitet
SDU: Syddansk Universitet
CBS: Copenhagen Business School
AAU: Aalborg Universitet
RUC: Roskilde Universitet
DTU: Danmarks Tekniske Universitet
ITU: IT-Universitetet.

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i august 2012 en beretning om undervisningen på universiteterne. Beretningen handlede om, hvorvidt universiteterne tilbyder de studerende på bachelor- og kandidatuddannelserne forskningsbaseret undervisning (målt i antal undervisningstimer og forskerdækning af undervisningen), og om takstforhøjelsen gav det ønskede løft til undervisningen på humaniora og samfundsvidenskab. Beretningen viste, at de studerende på en række af de humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser blev tildelt meget få undervisningstimer, ligesom meget af undervisningen blev varetaget af eksterne undervisere (dvs. ikke forskere).

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, kritiserede de, at universiteterne og Uddannelses- og Forskningsministeriet ikke i tilstrækkelig grad havde styret efter og fulgt op på, om de studerende modtog tilstrækkelig forskningsbaseret undervisning.

Statsrevisorerne pegede på risikoen for, at studerende på nogle universitetsuddannelser ikke blev tilbudt en heltidsuddannelse af høj kvalitet, fordi antallet af undervisningstimer var for lavt, og forskerdækningen af undervisningen var utilstrækkelig. Statsrevisorerne kritiserede videre, at der ikke var fastsat mål og normer eller peget på bedste praksis for den forskningsbaserede undervisning, og at der kun var et enkelt universitet (CBS), som havde tilstrækkelig viden om omkostningerne ved de forskellige uddannelser.

4. På baggrund af beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger har vi fulgt op på følgende punkter:

Et opfølgningspunkt afsluttes, når Statsrevisorerne på baggrund af indstilling fra Rigsrevisionen vurderer, at myndighedernes initiativer er tilfredsstillende.

Opfølgningspunkt	Status
1. Udviklingen i timetal og forskerdækning af undervisningen.	Behandles i dette notat.
2. Uddannelses- og Forskningsministeriets arbejde med at skabe større gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater, herunder definere og indsamle sammenlignelige nøgletal om undervisningen (timetal og forskerdækning).	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015.
3. Uddannelses- og Forskningsministeriets brug af universiteternes udviklingskontrakter til at adressere risikoen for, at studerende på nogle uddannelser ikke tilbydes heltidsuddannelser af høj kvalitet.	Behandles i dette notat.
4. Uddannelses- og Forskningsministeriets eventuelle initiativer som opfølgning på ECTS-evalueringen.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015.
5. Uddannelses- og Forskningsministeriets opfølgning på taxameterløftet via tilsyn med universiteterne.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015.
6. Universiteternes arbejde med at sikre et passende niveau af forskningsbaseret undervisning på alle uddannelser og større gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater og resurseanvendelse.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015.
7. Udformningen og implementeringen af den nye akkrediteringsmodel.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015.

5. Vi redegør i dette notat for resultaterne af opfølgningen på de punkter, der ikke tidligere er afsluttet.

Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Uddannelses- og Forskningsministeriets initiativer

6. Vi gennemgår i det følgende Uddannelses- og Forskningsministeriets initiativer i forhold til de udestående opfølgningspunkter. Gennemgangen er baseret på møder og brevveksling med ministeriet.

Udviklingen i timetal og forskerdækning af undervisningen

7. Statsrevisorerne pegede på risikoen for, at studerende på nogle universitetsuddannelser ikke blev tilbudt en heltidsuddannelse af høj kvalitet, fordi antallet af undervisningstimer var for lavt, og forskerdækningen af undervisningen var utilstrækkelig.

8. Det fremgik af beretningen, at en bachelorstuderende på en humanistisk uddannelse i gennemsnit kun havde 8 undervisningstimer pr. uge, og at en kandidatstuderende havde 5 undervisningstimer pr. uge. Studerende på de samfundsvidenskabelige uddannelser blev i gennemsnit undervist noget mindre af forskere end studerende på andre uddannelser. Af beretningen fremgik det, at Rigsrevisionen havde set eksempler på samfundsvidenskabelige uddannelser, hvor helt ned til godt 20 % af undervisningen blev foretaget af forskere.

9. Uddannelses- og Forskningsministeren var i sin redegørelse enig i, at det var kritisabelt, at forskerdækningen visse steder var så lav som 20 %, og at antallet af undervisningstimer kun var henholdsvis 5 og 8.

10. Det fremgik af Rigsrevisionens notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015, at Uddannelses- og Forskningsministeriet løbende som led i opfølgningen på taxameterforhøjelsen havde fulgt op på antallet af undervisnings- og vejledningstimer og forskningsbaseret undervisning på 115 udvalgte humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser fordelt på 6 universiteter. Ministeriet offentliggjorde opgørelsen i et notat i december 2013. Det fremgik af notatet, at de 115 udvalgte uddannelser, svarende til knap ¼ af alle humanistiske og samfundsvidenskabelige bachelor- og kandidatuddannelser, generelt havde fået flere undervisnings- og vejledningstimer. Forskerdækningen var ligeledes steget, dog i mindre omfang. Forbedringen varierede dog fra uddannelse til uddannelse, ligesom der var nogle uddannelser, som slet ikke havde opnået en forbedring. Opfølgningen viste, at timetallet fra 2009/2010 til 2012/2013 var steget med 8 procentpoint, mens forskerdækningen var steget med 3 procentpoint.

11. Rigsrevisionen konstaterede derfor i sit notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015, at der stadig var store forskelle mellem de enkelte uddannelser i forhold til timetal og forskerdækning på universiteterne, og at Rigsrevisionen derfor fortsat ville følge udviklingen.

Udviklingen i planlagte undervisnings- og vejledningstimer

12. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet siden 2016 har indsamlet data om planlagte undervisnings- og vejledningstimer på de videregående uddannelser i et timetalsregister. Registret er offentliggjort på ministeriets hjemmeside. Ministeriet har oplyst, at ministeriet som led i sit tilsyn har gennemført en screening i 2016, 2017 og 2018 med henblik på at identificere kandidat- og bacheloruddannelser, hvor der tilbydes færre end henholdsvis 3 og 5 undervisningstimer pr. ECTS-point. Ministeriet har oplyst, at ministeriet som led i tilsynet har indhentet en skriftlig redegørelse fra de institutioner, hvor der var uddannelser med få planlagte timer.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at screeningen i 2017 identificerede 30 bacheloruddannelser og 21 kandidatuddannelser. I 2018 blev der samlet identificeret 5 bacheloruddannelser og ingen kandidatuddannelser. De 5 bacheloruddannelser er fordelt på 3 universiteter (AAU, CBS og RUC), hvor timetallet lå på mellem 4,3 og 4,7 pr. ECTS-point. Ministeriet har anmodet de 3 universiteter om en skriftlig redegørelse.

Ministeriet har videre oplyst videre, at der inden for alle hovedområder er sket en stigning fra studieåret 2016/2017 til 2017/2018 i det gennemsnitlige antal undervisnings- og vejledningstimer. For de humanistiske uddannelser er stigningen fra 2016/2017 til 2017/2018 henholdsvis 5 % på bacheloruddannelser og 25 % på kandidatuddannelser. For de samfundsvidenskabelige uddannelser er stigningen henholdsvis 7 % for bacheloruddannelser og 11 % for kandidatuddannelser.

Ministeriet har endvidere oplyst, at 5 af de 6 universiteter med humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser har fastsat et minimumstimetal for deres bachelor- og kandidatuddannelser. Ét universitet (RUC) har p.t. ikke sat et minimumstimetal, men ministeriet og universitetet har fra 2018 indsat timetal som indikator i universitetets strategiske rammekontrakt med ministeriet.

Udviklingen i forskerdækning

13. Uddannelses- og Forskningsministeriet har indsamlet og offentliggjort data om universiteternes forskerdækning siden 2014. Ministeriet har i forbindelse med fremsendelse af data til Rigsrevisionen oplyst, at data kan anvendes fra 2015, da der kan være huller i indberetningerne fra 2014.

14. Rigsrevisionens analyse af forskerdækningen viser, at den samlede forskerdækning på landets universiteter har været uændret (ca. 83 %) i perioden 2015-2019. Det fremgik af Rigsrevisionens beretning fra 2012, at den samlede forskerdækning var 73 % i 2011. På grund af forskellige opgørelsesmetoder i henholdsvis 2011 og i perioden 2015-2019 vurderer Rigsrevisionen, at det er usikkert, om stigningen fra 73 % til 83 % er forårsaget af en reel stigning i forskerdækningen eller blot skyldes forskellige opgørelsesmetoder. Rigsrevisionen afgrænser sig derfor i dette notat til at behandle dataene for perioden 2015-2019.

Data om forskerdækning

I dette notat er Rigsrevisionens analyse af forskerdækning baseret på data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet. Forskerdækning er her opgjort som gennemsnitlig andel af undervisnings- og vejledningstimer varetaget af en forsker.

Beretningens tal fra 2011 dækker over forskernes årsværk på uddannelserne.

15. Statsrevisorerne bemærkede i forbindelse med beretningen, at der var store forskelle på forskerdækningen af undervisningen mellem universiteter og hovedområder. Fx havde naturvidenskab/teknisk videnskab den højeste forskerdækning på 88 %, mens samfundsvidenskab havde en forskerdækning på 60 %. Statsrevisorerne bemærkede endvidere, at der var samfundsvidenskabelige uddannelser med en forskerdækning på godt 20 %.

16. Tabel 1 viser forskerdækningen fordelt på universiteter og hovedområder i studieåret 2018/2019.

Tabel 1

Gennemsnitlig andel af undervisnings- og vejledningstimer med forskerdækning fordelt på hovedområder og universiteter i studieåret 2018/2019

	Humaniora	Natur	Samfund	Sundhed	Teknik
CBS	56 %		62 %		
DTU					78 %
ITU		78 %			
KU	83 %	88 %	65 %	76 %	99 %
RUC	90 %	88 %	91 %	93 %	70 %
SDU	83 %	84 %	73 %	83 %	96 %
AAU	89 %	91 %	81 %	89 %	91 %
AU	87 %	85 %	81 %	79 %	98 %
Hovedtal	85 %	87 %	74 %	81 %	86 %

Note: Felter uden opgørelse af forskerdækning betyder, at universitetet ikke udbyder uddannelser inden for hovedområdet.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af oplysninger fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Det fremgår af tabel 1, at den samlede forskerdækning er over 80 % for 4 af 5 hovedområder. Samfundsvidenskab er det hovedområde, som har den laveste gennemsnitlige forskerdækning (74 %). Det fremgår endvidere, at forskerdækningen på hovedområderne varierer mellem universiteterne.

Forskellene mellem de enkelte universiteters forskerdækning er størst på hovedområderne humaniora, samfund og teknik. Humanioras forskerdækning er 83 % eller mere på KU, RUC, SDU, AAU og AU, mens den er 56 % på CBS. På det samfundsvidenskabelige hovedområde ses den største forskel i forskerdækningen mellem RUC (91 %) og CBS (62 %). På det tekniske hovedområde er den største forskel mellem KU på 99 % og RUC på 70 %. Rigsrevisionen kan således konstatere, at der stadig er forskelle i universiteternes forskerdækning inden for de enkelte hovedområder.

17. Rigsrevisionens analyse viser videre, at alle uddannelser i 2019 har en forskerdækning på over 20 %. I 2016 var der 2 universitetsuddannelser med en forskerdækning på ca. 20 %. Det gjaldt kandidatuddannelserne i odontologi på AU og KU. Begge uddannelser blev i beretningen omtalt som uddannelser med et særligt krav om praktisk træning.

Universitetslovens § 2, stk. 1, om forskningsbaseret

Universitetet har til opgave at drive forskning og give forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau inden for sine fagområder. Universitetet skal sikre et ligeværdigt samspil mellem forskning og uddannelse, foretage en løbende strategisk udvælgelse, prioritering og udvikling af sine forsknings- og uddannelsesmæssige fagområder og udbrede kendskab til videnskabens metoder og resultater.

Uddannelses- og Forskningsministeriets monitorering af forskerdækning

18. Rigsrevisionen kritiserede i beretningen, at Uddannelses- og Forskningsministeriet ikke fulgte med i det generelle niveau for den forskningsbaserede undervisning på universitetsuddannelserne, og at ministeriet ikke havde opgørelser over forskerdækningen af undervisningen på uddannelsesniveau. Rigsrevisionen kan konstatere, at dataene fra perioden 2015-2019 kan opgøres på uddannelsesniveau.

19. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet i 2015 udvidede sit tilsyn med en systematisk monitorering af udvalgte nøgletal. Monitoreringen af nøgletal indgår fortsat som grundlag for forberedelsen af ministeriets årlige møder med universiteterne. På disse møder drøftes universiteternes arbejde med deres kerneopgaver, bl.a. på baggrund af den strategiske rammekontrakt og ministeriets årlige monitorering. Ministeriet har oplyst, at en kilde til monitorering er antallet af undervisnings- og vejledningstimer, herunder hvor mange timer der varetages af forskere.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har videre oplyst, at når det er relevant, inddrager ministeriet observationer fra monitoreringen af nøgletallene i dialogen, hvilket også kan omfatte nøgletal, som ikke indgår i den strategiske rammekontrakt. Til brug for møderne med universiteterne i 2018 indgik der i baggrundsmaterialet fx også nøgletal om forskerdækning på institutions- og hovedområdeniveau. Ministeriet har oplyst, at nøgletallene gav anledning til drøftelse om den gennemsnitlige forskerdækning på samfundsvidenskab på KU og samlet for CBS.

KU henviste i den sammenhæng til, at universitetet arbejdede med forskerdækning i forbindelse med den daværende genakkreditering.

CBS tilkendegav, at der var behov for at øge forskerdækningen, og at universitetet derfor prioriterede at anvende egenkapital og ekstra tildelte basisforskningsmidler til øget forskerrekruttering.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har endelig oplyst, at ministeriet i forbindelse med monitoreringen i 2019 specifikt vil identificere uddannelser, hvor en lav andel af timerne er forskerdækket med henblik på at identificere, om der er uddannelser, som særligt bør adresseres i dialogen med institutionerne.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har opsummerende anført, at ministeriet tager udgangspunkt i, at universiteterne tilrettelægger uddannelserne i deres professions- og fagspecifikke kontekst og i den sammenhæng forholder sig til den konkrete udmøntning af forskningsbaseringen. Ministeriet har videre anført, at variation i udmøntningen af forskningsbaseringen således er forventelig i forhold til forskellige fagområder.

Akkreditering af universiteterne, herunder arbejdet med at sikre forskerbaserede uddannelser

20. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at universiteternes forskningsbasering, der som oftest operationaliseres som undervisning varetaget af aktive forskere, bliver vurderet i en institutionsakkreditering. Ministeriet finder, at der i forbindelse med institutionsakkrediteringen foretages en vurdering af, om universiteterne har en systematisk praksis for at vurdere uddannelsernes forskerdækning.

21. Rigsrevisionen har foretaget en gennemgang af lovgrundlaget for akkreditering, afgørelser fra Akkrediteringsrådet samt vejledninger og akkrediteringsrapporter udarbejdet af Danmarks Akkrediteringsinstitution.

Gennemgangen viser, at der ikke er fastsat et minimumskrav til forskerdækning på uddannelserne, dvs. krav om, hvor stor en del af undervisningen der skal varetages af forskere. Det fremgår imidlertid af akkrediteringsbekendtgørelsen, at det i en institutionsakkreditering såvel som uddannelsesakkreditering vurderes, om de studerende har kontakt til det relevante videngrundlag. I en vejledning til uddannelsesakkreditering fra 2016 fremgår det, at universiteterne i forbindelse med akkreditering af enkeltvise uddannelser skal angive ratioen mellem fuldtidsansat videnskabeligt personale (VIP) og deltidsansat videnskabeligt personale (DVIP) og sammenholde ratioen med gennemsnittet på landsplan. Universiteterne skal ligeledes angive ratioen mellem studerende og VIP.

I forhold til institutionsakkreditering viser vores gennemgang af afgørelser og akkrediteringsrapporter, at flere universiteter har modtaget en betinget positiv institutionsakkreditering – og inden for 2 år har skullet genakkrediteres – bl.a. på grund af kritik af universiteternes arbejde med at sikre forskningsbaseret uddannelse. Fx bemærkede Akkrediteringspanelet i forhold til CBS i 2014, at andelen af forskningsbaseret undervisning ikke blev monitoreret tilstrækkeligt. Akkrediteringspanelet bemærkede ligeledes i institutionsakkrediteringen af KU i 2017, at KU's retningslinjer og fakulteternes procedurer ikke i tilstrækkelig grad sikrede uddannelsernes forskningsbasering.

Gennemgangen viser også, at universiteter som CBS, KU, AAU og ITU sidenhen har opnået en positiv institutionsakkreditering. Begrundelserne herfor fremgår af boks 1.

Videngrundlag

Ét af de kriterier, der vurderes i en institutionsakkreditering, er, om institutionen har en praksis, som sikrer, at uddannelser og undervisning til stædighed baserer sig på et videngrundlag, der svarer til uddannelser af den givne type på det givne niveau, og giver et solidt grundlag for opnåelse af uddannelsernes mål. Det omfatter bl.a., at de studerende har kontakt til det relevante videngrundlag med henblik på at understøtte de studerende i at opnå uddannelsens mål for læringsudbytte.

VIP

VIP betyder videnskabeligt personale. VIP dækker bl.a. (men er ikke begrænset til) professorer, docenter, lektorer, adjunkter, forskningsassistenter, forskere, ph.d.-stipendiater, postdoc og kliniske lektorer.

DVIP

DVIP betyder deltidsansat videnskabeligt personale. DVIP dækker kliniske lærere, eksterne lektorer, undervisningsassistenter, gæsteforelæsere og eksterne kliniske lektorer. DVIP-stillinger er ofte besat af praktikere, fx advokater på jura og tandlæger på odontologi, og har ingen forskningsforpligtelse på universitetet. De eksterne undervisere kan godt være forskere ved et andet universitet, men det er ikke et krav.

Betinget positiv institutionsakkreditering

Betinget positiv institutionsakkreditering dækker over vurderingen, at hovedparten af kvalitetssikringssystemet er velbeskrevet, velargumenteret og fungerer rimeligt i praksis. Rådet vil i sin afgørelse påpege mindre velfungerende områder, som institutionen efterfølgende skal følge op på inden for en given tidsramme.

Boks 1**Begrundelser for positiv akkreditering af universiteterne****Copenhagen Business School (CBS)**

CBS' positive akkreditering i 2016 blev bl.a. begrundet med, at universitetet havde indført årlige afrapporteringer om brugen af eksterne undervisere og forskere og havde nedsat en komité, der skulle arbejde med initiativer til at øge og optimere undervisning foretaget af forskere.

Københavns Universitet (KU)

I forbindelse med den positive akkreditering af KU i 2019 lagde Akkrediteringsinstitutionen bl.a. til grund, at KU nu systematisk identificerer og håndterer problemer med uddannelsernes forskningsdækning gennem forskningsmatricer og VIP/DVIP-ratioer i de årlige uddannelsesredegørelser. Akkrediteringsinstitutionen vurderede, at forskningsmatricerne udgør et godt grundlag for dialog mellem studieledelse og institutledelse, fx om behovet for ansættelse af nye forskningsaktive undervisere. Akkrediteringsinstitutionen vurderede ligeledes, at KU nu årligt monitorerer de studerendes kontakt til forskningsmiljøerne gennem en opgørelse af STÅ/VIP-ratioer i uddannelsesredegørelserne, og Akkrediteringspanelet vurderede, at mulige problemer identificeres. Akkrediteringspanelet bemærkede endvidere, at fokus på de studerendes kontakt til forskningsmiljøerne med fordel kunne styrkes, så det får samme vægt som fokus på forskningsdækningen.

Aalborg Universitet (AAU)

Akkrediteringspanelet vurderede i 2018, at AAU nu systematisk identificerede problemer med de studerendes mulighed for kontakt til forskningsmiljøet. AAU havde i procedurerne defineret fakultetsvise grænseværdier for STÅ/VIP-ratioer og VIP/DVIP-ratioer, og nøgletallene på området var i praksis solide. Nøgletallene behandles i den årlige studienævnrapport, hvis en uddannelse har øget optaget eller har haft dårlige nøgletal i forbindelse med den selvevalueringsproces, der gennemføres hvert 3. år. Panelet vurderede, at der handles på baggrund af problemer, der er identificeret ud fra nøgletal og grænseværdier, og at tiltagene er konkrete.

IT-Universitetet (ITU)

Den positive akkreditering af ITU i 2016 blev begrundet med, at universitetet siden sidste akkreditering havde udarbejdet en ny kvalitetspolitik, der indeholdt standarder for ratioen mellem eksterne og interne undervisere.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af oplysninger fra Danmarks Akkrediteringsinstitution.

Rigsrevisionen kan på baggrund af gennemgangen konstatere, at der i forbindelse med akkrediteringen er fokus på forskningsbaseret uddannelse, herunder at sikre, at forskere underviser de studerende (forskerdækning). Rigsrevisionen konstaterer, at der ikke er fastsat minimumskrav til forskerdækningen i akkrediteringen.

22. Rigsrevisionen kan konstatere, at Uddannelses- og Forskningsministeriet har indsamlet og offentliggjort data om antallet af *planlagte undervisnings- og vejledningstimer*, herunder hvor mange timer der varetages af forskere, og at der inden for alle hovedområder er sket en stigning fra studieåret 2016/2017 til 2017/2018 i det gennemsnitlige antal undervisnings- og vejledningstimer.

Rigsrevisionen kan videre konstatere, at Uddannelses- og Forskningsministeriet har indsamlet og offentliggjort data om universiteternes *forskerdækning* siden 2014, at ministeriet til brug for møder med universiteterne i 2018 anvendte nøgletal om forskerdækning på institutions- og hovedområdeniveau i baggrundsmaterialet, og at ministeriet i 2019 specifikt vil identificere uddannelser med lav forskerdækning med henblik på at identificere, om der er uddannelser, som særligt bør adresseres i dialogen med institutionerne. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at denne del af sagen kan afsluttes.

Uddannelses- og Forskningsministeriets brug af universiteternes udviklingskontrakter til at adressere risikoen for, at studerende på nogle uddannelser ikke tilbydes heltidsuddannelser af høj kvalitet

23. Rigsrevisionen fandt i notat til Statsrevisorerne af 27. november 2015, at universiteterne kun i begrænset omfang selv havde opstillet målepunkter vedrørende timetal og forskerdækning. Rigsrevisionen fandt, at uddannelses- og forskningsministeren burde have stillet mere konkrete krav til universiteterne.

Timetal og forskerdækning i de strategiske rammekontrakter for perioden 2018-2021

24. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at de hidtidige udviklingskontrakter er afløst af strategiske rammekontrakter, der er indgået for perioden 2018-2021. Formålet med kontrakterne er at fremme den strategiske dialog mellem bestyrelsen på universitetet og ministeriet. Ministeriet har oplyst, at overgangen til strategiske rammekontrakter skal føre til en mere løbende dialog i kontraktperioden om udvikling i målene frem for statiske milepæle for indikatorer.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har supplerende oplyst, at et centralt tema i forhandlingerne med universiteterne i forbindelse med rammekontrakterne har været, at uddannelserne tilrettelægges, så de studerende kan opnå et højt læringsudbytte. Ministeriet har oplyst, at alle universiteter, der udbyder uddannelser inden for humaniora og samfundsvidenskab, har fastsat mål om at styrke de studerendes læringsudbytte med studieintensitet som gennemgående indikator for målopfyldelse i den strategiske rammekontrakt for 2018-2021. 5 af de 6 universiteter med humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser har endvidere indikatorer for timetal.

25. Rigsrevisionens gennemgang af de strategiske rammekontrakter for 2018-2021 viser, at 3 ud af 8 universiteter i rammekontrakten har opstillet indikatorer for forskerdækning, forstået som VIP/DVIP-ratio eller andel af undervisning udført af fastansatte forskere og undervisere. Universiteterne er ITU, DTU og SDU.

KU og AU har opstillet en indikator for studerende/VIP-ratio. KU har endvidere opstillet en indikator for studenterdeltagelse i forskningsprojekter. Rigsrevisionen vurderer ikke, at en ratio mellem studerende og videnskabeligt personale umiddelbart udtrykker, hvor stor en andel af undervisningen der varetages af forskere. Ratioen har dog en relation til forskningsbaseret uddannelse, da den afspejler, i hvilket omfang de studerende har mulighed for at have kontakt til forskningsmiljøet.

I de strategiske rammekontrakter for RUC, AAU og CBS er der ikke opstillet indikatorer for forskerdækning.

Studieintensitet

Studieintensitet er i de strategiske rammekontrakter defineret som de studerendes vurdering af tidsforbrug på undervisning og forberedelse.

Studieintensitet omfatter derfor den samlede tid, som de studerende anvender på studiet, og ikke kun undervisningstimer.

Rigsrevisionen kan videre konstatere, at målopfyldelsen i de strategiske rammekontrakter vil være baseret på en samlet vurdering af den opnåede effekt ved udgangen af kontraktperioden, der bl.a. omfatter dokumentation for udviklingen i de fastsatte indikatorer. Der er således ikke opstillet konkrete mål for de enkelte indikatorer, herunder timetal og forskerdækning.

Uddannelses- og Forskningsministeriets opfølgning på strategiske rammekontrakter

26. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at der i hele kontraktperioden 2018-2021 vil være en årlig dialog med universiteterne om deres mål for højt læringsudbytte hos de studerende. Dialogen vil ud over institutionernes egne redegørelser også være understøttet af ministeriets egne analyser af institutionernes indberetninger af timetal.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har som nævnt tidligere oplyst, at nøgletal om forskerdækning indgik i baggrundsmaterialet til brug for møderne med universiteterne i 2018, hvilket gav anledning til drøftelse om den gennemsnitlige forskerdækning på samfundsvidenskab på KU og samlet for CBS. I forbindelse med monitoreringen i 2019 vil ministeriet endvidere identificere uddannelser, hvor en lav andel af timerne er forskerdækket, med henblik på at klarlægge, om der er uddannelser, som særligt bør adresseres i dialogen med universiteterne. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at denne del af sagen kan afsluttes.

Lone Strøm